

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

42815

Aşağıdaki sorularımın **Tarım ve Orman Bakanı İbrahim YUMAKLI** tarafından Anayasa'nın 98'inci TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılması konusunda gereğini arz ederim.

Hüseyin OLAN
Bitlis Milletvekili

2023 ve 2024 yıllarına ait Sayıştay Denetim Raporları, Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü'nün (ÇAYKUR) mali ve idari yapısında süreklilik arz eden ciddi sorunlara işaret etmektedir. İki yıl boyunca tekrar eden borçlanma, yüksek finansman giderleri, yönetim zaafları ve üretim sürecindeki yapısal eksiklikler, söz konusu sorunların geçici değil, kurumsallaşmış bir yönetim anlayışının sonucu olduğunu göstermektedir. Özellikle ÇAYKUR'un Türkiye Varlık Fonu bünyesinde faaliyet göstermesiyle birlikte denetim, şeffaflık ve kamu yararı ilkelerinin zayıfladığı; ortaya çıkan mali yükün ise yaş çay üreticilerine ve kamuya yansıtıldığı görülmektedir.

Bu bağlamda;

1. Sayıştay denetim bulgularında ÇAYKUR'un borçlanma ihtiyacının kalıcılaştığı ve finansman giderlerinin dönem sonucunu olumsuz etkilediği belirtilmektedir. 2023 yılında yüksek tutarlı ticari kredi kullanıldığı, yıl sonu kredi borcunun milyarlarca lira seviyesinde olduğu ve finansman giderlerinin 1 milyar TL'yi aştığı; 2024 yılında ise kullanılan kredi tutarının devam ettiği, yıl sonu kredi borcunun daha da arttığı ve finansman giderlerinin önceki yıla göre ciddi biçimde yükseldiği görülmektedir. 2024 yılı sonunda kredi bakiyesinin en yüksek seviyeye ulaşmasının gerekçeleri nelerdir? Borç stokunu azaltmaya yönelik hangi somut önlemler alınmıştır veya alınması planlanmaktadır?
2. 2023 yılında faaliyet kârı oluşmasına rağmen yüksek finansman giderleri nedeniyle dönem kârının sınırlı kaldığı, 2024 yılında ise faaliyet kârı elde edilmesine karşın finansman giderleri sonrası dönem kârının son derece düşük gerçekleştiği anlaşılmaktadır. ÇAYKUR'un kamuoyuna yansıyan "kârlı kurum" söylemi ile finansman yükü gerçeği arasındaki çelişkinin giderilmesi için hangi yapısal tedbirler hayata geçirilecektir?

3. ÇAYKUR'un son 10 yıla ilişkin olmak üzere, yıllar itibarıyla dönem net kâr/zarar tutarları, faaliyet kârı veya zararı, finansman giderleri, kullanılan kredi tutarları, yıl sonu kredi bakiyeleri ile Hazine veya Türkiye Varlık Fonu kaynaklı sermaye aktarım tutarları nelerdir?
4. Kurumun faaliyet raporlarında ve Sayıştay denetim raporlarında yer alan bilgilere göre, Yönetim Kurulu Başkanı ve üyeleri ile üst yöneticilere yapılan ücret ve benzeri ödemelerin 2023-2024 döneminde ciddi oranda arttığı görülmektedir. Bu artışın gerekçesi nedir? Söz konusu ödemeler huzur hakkı, maaş, prim, ikramiye ve diğer yan haklar itibarıyla ayrı ayrı ne kadardır?
5. 2024 yılı itibarıyla ÇAYKUR Yönetim Kurulu Başkanı ve üyelerinin her biri 2024 yılında ÇAYKUR'dan ne kadar huzur hakkı veya ücret almıştır; ayrıca bu kişilerin başka kamu kurumlarında, kamu iştiraklerinde ya da özel sektör kuruluşlarında görevleri bulunmakta mıdır? Bulunuyorsa bu görevlerden elde ettikleri ücret ve diğer mali haklar nelerdir?
6. Yönetim Kurulu Başkanı ve üyeleri ile üst düzey yöneticiler hakkında bugüne kadar açılmış adli veya idari soruşturma bulunmakta mıdır? Bulunuyorsa her bir soruşturmanın konusu, açıldığı tarih ve geldiği aşama nedir?
7. Sayıştay denetim bulgularında, Yönetim Kurulu'nun toplantı yeter sayısını sağlayamaması nedeniyle bütçe ve mali tabloların sonradan onaylandığı belirtilmektedir. Yönetim Kurulu'nun zamanında ve yeterli çoğunlukla toplanamamasının nedenleri nelerdir? Kaç toplantı bu nedenle yapılamamış veya ertelenmiştir? Bu durumun kurumsal yönetim ve kamu yararı açısından doğurduğu riskler hakkında Bakanlığınızca yapılan bir değerlendirme var mıdır?
8. Sayıştay raporlarında, ÇAYKUR'a ait bazı fabrika sahalarında yer alan taşınmazların Kurum adına tescil işlemlerinin tamamlanmadığı, bu durumun hukuki ve mali riskler doğurduğu belirtilmektedir. Tescili tamamlanmamış taşınmazlar hangi fabrikalarda bulunmaktadır? Bu taşınmazların yüzölçümleri, mevcut kullanım durumları ve yaklaşık piyasa değerleri nelerdir?
9. Ön stok veya ön soldurma ünitesi bulunmayan fabrikalarda yaş çayın alım noktalarında beklemesi nedeniyle ciddi yükleme ve fire maliyetleri oluştuğu, bu nedenle yüklenici firmalara yüksek tutarlarda ödeme yapıldığı Sayıştay raporlarında yer almaktadır. Ön stok ve ön soldurma ünitelerinin yaygınlaştırılmasına yönelik bir yatırım planı var mıdır?
10. 2023 Sayıştay denetim raporunda stok sayımlarının sağlıklı yapılmadığı ve fiili stok ile kaydi stok arasında farklar oluştuğu tespit edilmiştir. 2024 yılında yıl sonu stok sayımları hangi yöntemle yapılmıştır? Fiili ve kaydi stoklar arasında fark oluşmuş mudur?

11. Soğuk çay ürünleriyle ilgili olarak, ihale ve kabul süreçlerinde gerekli analizlerin yapılmadığı ve çok sayıda tüketici şikâyeti alındığı Sayıştay raporlarına yansımıştır. Bu ürünlerin temininde hangi kalite ve sağlık analizleri yapılmıştır? Yapılmadıysa bunun gerekçesi nedir? Halk sağlığını ilgilendiren bu konuda sorumlular hakkında herhangi bir idari işlem tesis edilmiş midir? 2024 yılında aynı ürün grubuna ilişkin kaç şikâyet alınmıştır?
12. Sayıştay raporlarında organik çay üretimi ve stoklarına ilişkin planlama sorunlarına dikkat çekilmektedir. 2023 ve 2024 yılları itibarıyla organik çay stok miktarı ve parasal karşılığı nedir?
13. Kurum faaliyet raporlarında çok sayıda dava dosyasının takip edildiği belirtilmektedir. 2023, 2024 ve 2025 yıllarında takip edilen davaların türlere göre dağılımı nedir? Bu davalardan kaynaklanan toplam parasal risk tutarı ne kadardır? ÇAYKUR aleyhine kesinleşmiş kararlar nedeniyle ödenen toplam tutar nedir?
14. ÇAYKUR Yönetim Kurulu Başkanı ve üyelerinin birinci ve ikinci derece akrabalık bağı bulunan yakınları söz konusu kurum veya başka bir Kamu İktisadi Teşebbüsünde herhangi bir görevde bulunmakta mıdır? Bulunmakta ise hangi KİT'te ve görevi nedir?